Плешка Я.Я.
магістр,
Науковий керівник: **Дмитришин Л.І.**
доктор економічних наук, професор,
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ДОХОДІВ НАСЕЛЕННЯ ЯК ПОКАЗНИК РІВНЯ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ

Для характеристики рівня життя населення поряд зі зведеними макроекономічними показниками доходів і споживання, середніми показниками бюджетних обстежень і вибіркових обстежень доходів населення широко використовуються показники диференціації його матеріальної забезпеченості. При цьому завдання статистичного спостереження не тільки встановити масштаби розшарування домашніх господарств за рівнем матеріального достатку, а й виявити основні фактори, що створюють передумови для такого розшарування.

Центральне місце при вивченні цих процесів відводиться диференціації населення за рівнем доходу. На жаль, статистика не володіє відповідними відомостями по генеральній сукупності. Тому розподіл населення країни по середнього доходу (сукупного чи грошового) моделюється на основі вибіркових обстежень і даних про грошові доходи. Базою для вивчення служать дані бюджетної та масової статистики та вибіркових обстежень доходів населення.

Розрахунок значущих індикаторів нерівності пов’язаний із законом розподілу населення за середньодушовими доходами чи витратами. До таких, зокрема, відносяться різноманітні статистичні показники рівня та глибини економічної нерівності – коефіцієнт Джині, децильний коефіцієнт диференціації, децильний коефіцієнт фондів, крива Лоренца.

Проблемам дослідження нерівності розподілу населення за доходами присвячено багато вітчизняних та зарубіжних робіт [1-3]. Проте аналіз наукових праць засвідчує певну недосконаліть використовуваних на сьогодні офіційними статистичними службами способів оцінювання даних показників.

Нерівність населення за доходами базується на різних концептуальних уявленнях, які втілюються в конкретних показниках.

Аналіз диференціації доходів населення втілюються в конкретних показниках з використанням наступної системи показників, яка включає:

– показники центральної тенденції;

– структурні показники;

– показники варіації та розсіювання;

– спеціальні показники диференціації.

До групи показників центральної тенденції відносять такі:

– Математичне сподівання – це сума добутків значень випадкової величини на ймовірність цих значень.

– Початкові моменти – визначаються як математичні сподівання відповідних ступенів випадкової величини.

– Центральні моменти – визначаються як математичні сподівання ступеня відхилення випадкової величини від її математичного сподівання.

– Середнє арифметичне – це інтегральна узагальнена оцінка всієї сукупності вимірів. Вона знищує і згладжує випадкові і невипадкові коливання, індивідуальні особливості і дозволяє в одному значенні представити характеристику, загальну для усіх вимірів одночасно. Приклад такої характеристики – середня тривалість життя.

Для визначення структурних показників використовують метод групувань, за яким домогосподарства (населення) розподіляються в порядку зростання середньодушових показників доходів на квантилі та за інтервалами доходів. Квантилі розподілу ділять впорядковану (ранжовану за зростанням величину ознаки – наприклад, за розміром середньодушових грошових доходів) генеральну сукупність (домогосподарств або населення) на однакові за чисельністю групи.

В якості квантилів можуть використовуватися квартилі (чверті), квінтилі (п’яті), децилі (десяті), півдецилі (двадцяті) і перцентилі (соті). Для аналізу даних застосовують поділ генеральної сукупності на децилі (десять однакових груп) та квінтилі (п’ять однакових груп), який використовується офіційними статистичними джерелами України.

В практиці аналізу нерівності населення за доходами іноді використовують показники варіації (наприклад, порівняння максимальних і мінімальних рівнів доходів). Однак, на відміну від диференціації, варіація зумовлена впливом на ознаку суто випадкових чинників, причому зазвичай цей вплив є хаотичним і різноспрямованим. Більш інформативними є показники варіації щодо середнього рівня ознаки – середнє лінійне відхилення. Часто використовують також середнє лінійне відхилення логарифма доходу у дослідженнях розподілу доходів і при аналізі життєвого рівня населення.

В якості показника розсіювання може бути використано також промедіанну міру нерівності в період t [2].

Група спеціальних показників диференціації формується у відповідності до постановки конкретних цілей дослідження (визначення добробуту населення, рівнів життя, якості, бідності тощо) та може включати відповідні таким цілям різноманітні показники диференціації як за структурою, так і за часом.

Широко використовуються в статистичній практиці доцільний (або з інших Квантиль) коефіцієнт диференціації доходів, який вимірює відмінності в матеріальному становищі малозабезпечених і високоприбуткових груп населення. Він обчислюється як відношення мінімального доходу у 10% найбільш забезпечених осіб до максимального доходу у 10% найменш забезпечених осіб.

Часто для оцінки диференціації доходів застосовується коефіцієнт фондів, який вказує на співвідношення сумарних значень доходів, що припадають на 10% найбільш і 10% найменш забезпечених груп населення [3].

Світова та вітчизняна практика статистики доходів використовує також індекс концентрації доходів, відомий як коефіцієнт Джині. Він вимірює, наскільки фактичний розподіл доходів по чисельно рівним групам населення відрізняється від їх рівномірного розподілу.

Проведений аналіз статистичних показників вимірювання нерівності в розрізі груп: показників центральної тенденції; структурних показників;

показників варіації та розсіювання; спеціальних показників диференціації показав, що спроби віддати пріоритет якомусь одному статистичному показнику нерівності неправомірні: кожен показник представляє інтерес лише в рамках розширеної системи вимірювань, в якій рівень життя, нерівність, бідність, виважена диференціація (за виключення бідності) і надлишкова нерівність, обумовлена бідністю, оцінюються злагоджено і спільно.

Список використаних джерел:

1. Айвазян С. А. Измерение синтетических категорий качества жизни населения региона и выявление ключевых направлений совершенствования социально-экономической политики (на примере Самарской области и ее муниципальных образований) / С. А. Айвазян, В. С. Степанов, М. И. Волкова // Прикладная эконометрика. – 2006. – № 2. – С. 24-45.

2. Богомолова Т. Ю. Роль мобильности по доходам в изменении неравенства в распределении доходов / Т. Ю. Богомолова, В. С. Тапилина, П. С. Ростовцев / Новосибирск, 2001. – 73 с.

3. Гвелесіані А. Г. Диференціація грошових доходів населення: аналіз, прогноз та механізм регулювання. [Монографія] / Відп. ред. В. М. Новіков. – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, 2008. – 155 с.

Сабіщенко О.В.
студент;
Скрипник А.В.
доктор економічних наук, професор,
Національний університет біоресурсів і природокористування України

МОДЕЛЮВАННЯ ВІТРОЕНЕРГЕТИЧНИХ ПОТУЖНОСТЕЙ ЯК ОСНОВИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ЕНЕРГОПОСТАЧАННЯ

Енергозбереження і енергоефективність – сьогодні це питання не стільки економії ресурсів, скільки національної безпеки. Чим більше сьогодні місцевих громад запропонують, яким чином зменшити споживання імпортного газу і тих енергоресурсів, за які країні доводиться платити непомірну ціну, тим скоріше Україна стане енергетично незалежною. Майбутнє України залежить від того, які можливості для розвитку створюються середньому і малому бізнесу. А це значною мірою залежить і від того інвестиційного клімату, який створюється місцевим самоврядуванням. Тому потрібно дати місцевому самоврядуванню усі необхідні для цього інструменти.

Переваги вітрової енергетики:

- низька собівартість – вітроенергетика може конкурувати з ядерною, вугільною та газовою енергетикою;
- нульова вартість паливної складової, джерело енергії невичерпне і присутнє в необмеженій кількості;
- екологічно прийнятна енергетика – виробництво енергії не супроводжується викидами двоокису вуглецю;